



מאמר לך לך מאריך

א לך לך. רבי יהודה פתח, « הנצינים נראו בארץ עת הזמר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. א"ר יהודה, בא וראה, כמה יש לו לאדם להכשיר מעשיו לפני בוראו, ולהתעסק בתורתו יומם ולילה. שמעלת התורה למעלה מן כל המעלות.

ב דא"ר יהודה, תרין טבין רבבין אית באורייתא, חיים, ועותרא. דכתיב, ארך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד. « אמר רב פפא, אלין תלתא הוו. א"ל רבי יהודה, כבוד בכלל העושר הוא. דמאן דאית ליה עותרא, אית ליה יקרא, ובמה יזכה האדם לכל, בשביל התורה ב.

ג א"ר יהודה, ת"ח, אין בכל לילה ולילה, שאינו אוזח מטטרו"ן שר הפנים, כל נשמתן של ת"ח, העוסקים בתורה לשמה, ומראה אותן לפני הקב"ה,

מסורת הזהר

א נ"א ל"ג מן אמר רב פפא עד כבוד בכלל וכתוב וכבוד בכלל (קראקא). ב בדפו"י כתבו בכאן שייך מעשה של ר' יוסי בן פזי שנרפס בפרשת לך לך. ג נ"א דא"ר (קראקא).

חלופי גרסאות

מאמר

מדרש הנעלם

מאמר לך לך מאריך

הפולם

לך לך מאריך

שני דברים טובים גדולים יש בתורה, שהם חיים ועושר. שכתוב, אורך ימים בימינה. בשמאלה עושר וכבוד. אמר רב פפא, אלו הם שלשה. כי יש ג"כ כבוד. א"ל ר' יהודה, כבוד הוא בכלל העושר, כי מי שיש לו עושר יש לו כבוד. ובמה יזכה האדם לכל זה. הוא בשביל התורה.

א לך לך. ר' יהודה וכו': לך לך. ר"ל פתח, הנצינים נראו בארץ עת הזמר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. א"ר יהודה, בוא וראה, כמה יש לו לאדם להכשיר מעשיו לפני בוראו, ולעסוק בתורתו יומם ולילה, כי מעלת התורה היא למעלה מכל המעלות.

ג א"ר יהודה ת"ח וכו': (א"צ פירוש). שנאמר

ב דא"ר יהודה תרין וכו': שאר"י, (דפו"י דף כ"ד טור א')

ב וממתינים מלאכי השרת ודוממים מלומר שינה, עד שיסתפנפו נפשות הצדיקים עמהם, ויזמרו ביחד לאל עליון.

ד שנאמר הנצנים נראו בארץ, אלו העוסקים בתורה לשמה. עת הזמיר הגיע, יאז הוא עת לומר לבוראם ביחד. וקול התור נשמע בארצנו, זה מטטרון, הבא לאסוף נשמתן של צדיקים, לומר ליוצרים בכל לילה ולילה, שנאמר יעלו חסידים בכבוד ויגנו על משכבותם. מהו בכבוד. א"ר יהודה זה מטטרון.

ה א"ר יעקב בר אידי, כל נשמותן של צדיקים, נגזרו מתחת פסא הכבוד, לנהג את הגוף, כאב והמנהיג את הבן. כי בלתי הנשמה, לא יוכל הגוף להתנהג, ולא לדעת ולעשות רצון בוראו. דהא א"ר אבהו, הנשמה היא מורה ומלמדה לאדם, ומתנכתו בכל דרך ישר.

ו ובשעה ששולח הקב"ה אותה ממקום הקודש, מברך אותה בשבע ברכות, הה"ד ויאמר ה' אל אברם, זו היא הנשמה, שהיא א"ב, ללמד את הגוף, ור"ם עליו, שממקום רם ונשא באה. ומה אומר לה, לך מברך וממולדתך, מדירתך, וממקומך, ומהנאתך. ומבית אביך, א"ר יעקב זו היא אספקלריא המאירה. אל הארץ אשר אראך, כלומר לגוף פלוני, לגוף קדוש. לגוף ישר.

ז ועם כל דא, ואברכה מברכך, אותם הנותנים עמך מדות טובות, מדות ישרות. אותם המברכים אותי בשבילך, ואומרים כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך ה' אלהי. ומקללך אאר, אותם המקללים אותך, ומקללים * מעשיהם ודרכיהם.

ח וילך אברם כאשר דבר אליו ה'. כיון שנתברכה בשבע ברכות הללו, מה פתיב, וילך אברם, זו היא הנשמה, שהיא אב לגוף. ורם ממקום הרמים. כאשר דבר אליו ה', להקנס באותו הגוף שנוצטה להנהיגו וללמדו.

מסורת זוהר **חלופי גרסאות**

ג) (תהלים קמט) אחרי לה צ"כ. ד) (בראשית יב) לך ט
 ז"ב. ה) (שם) לך יט צ"א.
 ד) נ"א שיכנפו (קראקא). ה) נ"א ויאמרו (דפוסים הראשונים).
 ו) נ"א ל"ג או הוא עת (קראקא). ז) נ"א הנוהג (קראקא)
 ובכל הדפוסים בשם נ"א, ח) נ"א ממקום (קראקא). ט) נ"א
 לא גרסין מדידתך וממקומך ומהנאתך (קראקא). י) נ"א מוסיף כי זו (קראקא).

מאמר **הסולם** **דף עך מארצך**

ד שנאמר הנצנים נראו וגו': (א"צ פירוש).
ה א"ר יעקב בר אידי וכו': (א"צ פירוש).
ו ובשעה ששולח אותה הקב"ה וכו':
 ובשעה ששולח אותה הקב"ה ממקום הקודש, מברך אותה בשבע ברכות. ו"ש, ויאמר ה' אל אברם, זו היא הנשמה, הנקראת אב רם. כי היא אב ללמד את הגוף, ורם עליו, כי ממקום רם ונשא היא באה. ומה אומר לה ה'. לך לך (דפוס יד כ"ד טור א' *) טור ב')

ז ועם כל דא ואברכה וגו': (א"צ פירוש).
ח וילך אברם כאשר דבר וכו': (א"צ פירוש).
 אמר

מדרש **לך לך** **הנעלים** **ג**

ט) אמר רבי יעקב, ראה מה פתיב ביה, כיון שבאה ליכנס בגוף, וילף אתו לוט, זהו יצר הרע, המזומן ליכנס עם הנשמה ביחד כיון שנולד אדם, ומנין שנקרא יצר הרע כף, שנאמר "כי יצר לב האדם רע מנעריו, וזהו לוט שנתארר בעולם.

י) ואזלא הא כי הא דא"ר יצחק, הנחש שהשיא לתנה, הוא יצה"ר. וראינו שנתקלל, שנאמר "ארור אתה מכל הבהמה, ולפיכך נקרא לוט. שבשעה שהנשמה בא ליכנס בגוף, מיד וילף אתו לוט, שהוא מזומן ליכנס עמו, ולהשטין לאדם, ולהיות מקטרג להנשמה.

יא) א"ר יעקב בר ר' אידי, מנין מה שאמרנו שהוא משל על הנשמה. ממה דכתיב אח"כ, "ויקח אברהם את שרי אשתו, וזהו הגוף. ואת לוט בן אחיו, וזהו יצה"ר, שהוא בן אחיו, משותף ונדבק עם הגוף. ואת כל רכושם אשר רכשו, אלו מעשיהם. ויצאו ללכת ארצה כנען, כולם מדובקים ללכת בהבלי העולם, הולכים אחרי בצעם ויהרהורים.

יב) ויעבר אברהם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה, בכל מקום שזה מתאנה, הנשמה עמו. והכנעני אז בארץ, זו התאנה, שהיא דבקה בגוף.

יג) כיון שפוקד הקב"ה מעשיהם, ומוציא הנשמה מן הגוף, הנשמה רוצה לעלות למעלה, ראה מה פתיב בה. "וילף למסעיו מנגב ועד בית אל, ויורצונה לתזור אל המקום אשר הנה שם אהלה בתחלה. א"ר יעקב, אהלה פתיב בה"א, ואזי היא עומדת בין בית אל ובין העי, בין לעלות למעלה ובין לירד למטה.

יד) זכתה עולה אל מקום המזבח, אשר עשה שם בראשונה, מקום אשר מיכאל השור הגדול מקריב נשמתן של צדיקים. ויקרא שם אברהם בשם ה', הנשמה נותנת שבת והודאה בירושלים של מעלה, שזכתה לאותה המעלה. וואם לא זכתה, מה פתיב. "ויסע אברהם הלך ונסוע הנגבה, דוחין אותה והולכת עד שסוככת כל העולם עד שתקבל עונשה.

טו) א"ר יהודה, הצדיקים מה הם עושים אם בא ליטהר, אפלו יצה"ר

מסורת הזהר	הסולם	חלופי גרסאות
<p>א) (בראשית ח) לך קא צ"ו וישב מו צ"ג. ז) (שם ג) נח קר צ"ב. ח) (שם יב) לך כ צ"ב. ט) (שם יג) ב"ב קמ צ"ב. י) (שם) לך לג צ"ג. כ) (שם יב) שם ל צ"א.</p>	<p>א) (שם ג) נח קר צ"ב. ח) (שם יב) לך כ צ"ב. ט) (שם יג) ב"ב קמ צ"ב. י) (שם) לך לג צ"ג. כ) (שם יב) שם ל צ"א.</p>	<p>כ נוסח אחר ל"ג בגוף (דפוסים הראשונים). ל בדפוס קראקא חסר מן ואת עד ואת. מ נ"א והרהורים (דפוסים הראשונים). ו נ"א ורוצה (קראקא). ס נ"א ל"ג מן מקום עד ויקרא (קראקא). ע נ"א ל"ג ואם (דפוסים הראשונים). אחר לא גרסינן והולכת (קראקא).</p>
מסורת הזהר	הסולם	חלופי גרסאות
<p>ט) אמר רבי יעקב וכו': (אין צריך פירוש).</p> <p>י) ואזלא הא כי וכו': (אין צריך פירוש).</p> <p>יא) א"ר יעקב בר ר' אידי וכו': (א"צ פירוש).</p> <p>יב) ויעבר אברהם בארץ וגו': (א"צ פירוש).</p>	<p>א) (שם ג) נח קר צ"ב. ח) (שם יב) לך כ צ"ב. ט) (שם יג) ב"ב קמ צ"ב. י) (שם) לך לג צ"ג. כ) (שם יב) שם ל צ"א.</p> <p>ב) (שם יב) לך כ צ"ב. ט) (שם יג) ב"ב קמ צ"ב. י) (שם) לך לג צ"ג. כ) (שם יב) שם ל צ"א.</p>	<p>כ נוסח אחר ל"ג בגוף (דפוסים הראשונים). ל בדפוס קראקא חסר מן ואת עד ואת. מ נ"א והרהורים (דפוסים הראשונים). ו נ"א ורוצה (קראקא). ס נ"א ל"ג מן מקום עד ויקרא (קראקא). ע נ"א ל"ג ואם (דפוסים הראשונים). אחר לא גרסינן והולכת (קראקא).</p>

ד מדרש **לך לך** הנעלם
 הָבֵא יִלְקַטְרְגוּ, נִשְׁמְתוּ מִסִּיעֵת אוֹתוֹ, שְׁנֵאמַר וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט, הַנְּשָׂמָה
 אוֹמֶרֶת לַיִצֵּר הַרְעָה, אֵל נָא תְהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינְךָ.
 טו) מָה עוֹשֶׂה הַצַּדִּיק הַזֶּה. הוֹלֵךְ לְבַה"מ, קוֹרֵא וְשׁוֹנֶה, וּמְקַטְרֵג לַיִצֵּה"ר,
 וְאוֹמֵר לוֹ הֲלֹא כָל הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ, הַפָּרֶד נָא מֵעָלַי. סְגִי אִין אֵית בְּעַלְמָא, הַדְּאֵת
 זְכִיל לֹון, מִן קְדָם דְּאִבְרָהִישׁוּ עוֹבְדֵיהוֹן. אִם הַשְּׂמַאל וְאִימִינָה, אִם אֵתָה רוּצָה
 לְהַשְּׂמַאל אוֹתִי, אֲנִי אִימִין, אֵלְךָ לְצַד יְמִין, שְׁלֵא אֵתָה אֲשׁוּרֵי יְמִין וְשְׂמַאל.
 וְאִם הַיְמִין וְאֲשְׂמַאֲלֵהָ, אַע"פ שְׁאָרְאָה שְׁהִיא טוֹבָה עֲצָתְךָ, אַעֲשֶׂה הַפֶּךָ רְצוֹנְךָ
 וְתַאֲוָתְךָ.

יז) * וְאָמַר רַבִּי בּוּ, יִצֵּה"ר מֵהוּ עוֹשֶׂה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, שְׁהוּא רוּאָה שְׁלֵא
 נִעְשֶׂתָה עֲצָתוֹ, מָה פְּתִיב בֵּיהּ, וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֶת כָּל כְּפַר הַיְרֵדָן, לְאוֹתָם
 הַרְשָׁעִים שְׁלֵא יִקְטְרְגוּ עִמוֹ, וּבִשְׂבִיל זֶה הַיְרֵדָן וַיִּפְרְדוּ אִישׁ מֵעַל אֶחָיו. וְאִז
 הַנְּשָׂמָה מָה פְּתִיב בֵּיהּ. וְאַבְרָם כְּבַד מְאֹד, בְּכָל מַעֲשָׂים טוֹבִים וַיִּשְׁרִים
 בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת.

זהר חדש

יח) ** ת"ת, קב"ה מגן לצדיקים, דלא ישלטון בהון בני אנשא, וקב"ה
 אגין על אברהם, דלא ישלטון ביה ובאנתתיה.

טו) ת"ת, שכנתא לא אתעדי מעם שרה. בההוא ליליא, אתא פרעה למיקרב
 בהדה. אתא מלאכא, ואלקי ליה. כל אימת דהוה שרה אמרה אלקי, הוה מלקי.

כ) וְאַבְרָהָם הוּא אֲתַקִּיף בְּמַאֲרִיָּה, דְּהָא שְׂרָה לֹא יִהוֹן יְכַלִּי לְשַׁלְטָאָהָ
 עָלֶיהָ. הַה"ד וַצַּדִּיקִים כְּכַפִּיר יִבְטַח. וְהֵכָא נְסִיוְנָא דְהִיא, דְלֹא הִרְהַר אַבְרָהָם
 אַבְתְּרִיָּה דְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

חלופי גרסאות

ק נ"א בא (דפוסים הראשונים). ר נ"א לקטרג (קראקא).
 ו נ"א ל"ג הנשמה אומרת ליציה"ר. ת נ"א דתיכול (קראקא).
 א נ"א ל"ג וישרים בתורה ומצות (קראקא). ב בדפוסים
 ישנים כתבו דף פ"ב ע"א. ג נוסח אחר הוה יכלין (דפוסים הראשונים). ד נוסח אחר הוה (קראקא).

מסורת הזהר

(שם יג) שם לה צ"א. (ט) (שם) כד צ"א. (י) (משלי
 כח) שם נא צ"א.

לך לך מארצך

טו) מָה עוֹשֶׂה הַצַּדִּיק וְכו': (א"צ)
 פירוש).
 יז) וְאוֹמֵר ר' בּוּ יִצֵּה"ר וְכו': (א"צ)
 פירוש).

הסולם

כ) וְאַבְרָהָם הוּא אֲתַקִּיף וְכו': וְאַבְרָהָם
 הוּא מִתְחַזֵּק בְּאֲדוֹנּוֹ, שְׁשֵׁרָה, לֹא יִהְיוּ יְכוּלִים
 לְשַׁלוֹט עֲלֵיהָ, ז"ש, וַצַּדִּיקִים כְּכַפִּיר יִבְטַח.
 וְכַאֵן הִיא נְסִינָה לְאַבְרָהָם. שְׂאִבְרָהָם לֹא הִרְהַר
 אַחַר הַקְּב"ה.

זהר חדש

יח) ת"ת קב"ה מגן וכו': בוא וראה
 הקב"ה הוא מגן לצדיקים, שלא ישלטו בהם
 בני אדם. והקב"ה הגין על אברהם, שלא
 ישלטו בו ובאשתו.
 (דפוס"י דף כ"ד טור ב' * טור ג' ** טור א')

אמר

מדרש אך אך הנעלם ה
כא אמר רבי, ת"ח דבג"כ, לא פקיד ליה קב"ה לנתתא למצרים, אלא
הוא מצרמיה נחת, בגין דלא יתא פתחון פה לבני עלמא, דאמר ליה פה, ולכתר
אצטער על אנתתיה ^י. עד כאן.

מאמר וישמע אברם כי נשבה אחיו

כב * ^י וישמע אברם כי נשבה אחיו, ר' תנחום פתח, ^י קמתי אני לפתח
לדודי כו' ודודי חמק עבר נפשי יצאה בדברו. א"ר תנחום, בא וראה כמה
יש לו לאדם ליטהר מעונותיו, בעוד דרכי התשובה פתוחין לפניו, בטרם יסתם
הדרך. שנאמר ^י דרשו ה' בהמצאו וגו'. יש עתים שהוא קרוב, ויש עתים
שהוא רחוק.

כג ומי א"ר תנחום הכי, והא פתיב ^י קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר
יקראהו באמת. אמר, האי קרא מסייע ליה. משמע דכתיב לכל אשר יקראהו
באמת, ועם כל זה מאי פתיב, רצון קראיו יעשה.

כד משל למלך, דתהו יתיב, ואתא בי"ג וצוח קמיה, אצית מלכא כל מה
דאמר, ולא אתיב ליה, הוא צוח ומלכא אצית ושתיק. אזל ההוא יגברא.

כה אמרו ומשמשוהי קמי מלכא, מרנא, למה לא אתיבת להאי מספינא
מדעם, אמר להו, שמעית כל מה דאמר, ואצית ליה, אכל הוא חייבא קמאי,
וליתוהי כדאי למעבד רעותיה, דהא אמרו ליה ולתברוהי ^י זמנין סגיאיין מן
שמי, דלא יהוון בישין, וייתון קמאי ואעביד עמהון טבא, ולא אשגחו בי, כעין
לית אנא משגח ^י בהון.

מסורת הזהר

ט (בראשית יד) שם לו צ"א. ט (שיר ה) וישלח נט
צ"ו. ט (ישעיה נח) וירא סא צ"ד. צ (תהלים קמה)
משפטים קכר צ"ת ז"ח כט ט"ב ש"ד עט ט"ד ש"א
פה ט"ד ש"א.

חלופי גרסאות

ה ברפויי כתבו כאן א"ר יצחק וכו'. ו נ"א ל"ג גברא
(קראקא). ז נ"א קמי מלכא משמשוהי (רפוסים הראשונים).
נ"א משמשוהי (קראקא). ח נ"א ל"ג זמנין סגיאיין (קראקא).
ט נ"א להון (קראקא).

הסולם

וישמע אברם כי נשבה אחיו

שהיה יושב, ובא אדם וצעק לפניו. הקשיב
המלך לכל מה שאמר, ולא השיב לו. הוא
צעק, והמלך הקשיב ושתק. הלך האדם.

כה אמרו משמשוהי קמי וכו': אמרו
משרתיו לפני המלך. אדוננו, למה לא השבת
לאותו העני כלום. אמר להם שמעתי כל מה
שאמר, והקשתי אליו, אבל הוא חייב לפני,
ואינו כדאי שיעשה לו רצוננו. כי אמרו לו
ולחבריו הרבה פעמים משמי, שלא יהיו רעים,
ויבואו אלי ואעשה עמהם טוב, ולא הביטו
אלי, עתה איני מביט עליהם.

ך

מאמר

כא אמר רבי ת"ח וכו': א"ר ברא
וראה, כי משום זה לא צוה אותו הקב"ה שירד
למצרים, כמו שצוה את יעקב, אלא הוא
בעצמו ירד, הוא, כדי שלא יהיה פתחון פה
לבני העולם, שאמר לו את זה, ואח"כ נצטער
על אשתו.

מאמר וישמע אברם כי נשבה אחיו

כב וישמע אברם כי נשבה אחיו:
(א"צ פירוש).
כג ומי א"ר תנחום הכי וכו': (א"צ
פירוש).
כד משל למלך דהוה וכו': משל למלך
(רפויי דף כ"ד טור ב' * טור ג')

ו מדרש דף ה' הנעלם

כו כן הוא הקב"ה, קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת, ושומע להם. אבל למי שהוא עושה רצונו, להאי פתיב, רצון קראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם.

כז א"ר חלבו אמר רב הונא, ממי אתה למד, ממשה רבינו ע"ה. דכתיב וּבַמָּה יִדְעֶה אִפּוּא כִּי מִצְאָתִי חַן בְּעֵינַיִךְ אָנִי וְעַמְּךָ. אמר משה, רבש"ע לית אנו צריכין למלאך, ולא לשרף, ולא לשר, מאי שינויא יתא לנא מן האומות, להם שר, ולנו שר, אבל ונפלינו אני ועמך וגו', ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך הלא בלכתך עמנו, אתה ולא שר.

כח א"ר יהודה, מאי הוה דעתייה דמשה דלא קביל ליה למלאכא. אלא, אמר משה ידענא בהון בישראל, דאינון תייביא וקשי קדל, אלמלי יתמסרון למלאכא, וכל שפן למי שהוא מדת הדין, לא ישתיר משנאיהון דישראל שריד ופליט.

כט דא"ר יהודה, בכל מקום ה' מדת רחמים. אמר משה, רבש"ע, אתה אמרת שמצאתי חן בעיניך. ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך ילך נא אדני בקרבנו דהוא מדת רחמים.

ל א"ל למה. א"ל כי עם קשה ערף הוא וסלחת. ישראל סרבנין טרחנין הם, כיון שחוטאים יש ביד המלאך לעשות דין, ולא לעשות סליחה ומחילה.

חלופי גרסאות

י נ"א ל"ג כתיב (קראקא). כ נ"א ל"ג מן מאי עד אבל (קראקא). ל נ"א ל"ג למי (רפוסים הראשונים). ונ"א עמנו (קראקא).

מסורת זוהר

ק) (שם) וישב עה צ"א. ר) (שמות לג) משפטים קפד אות תקנו. ש) (שם לד) שם קפה צ"ו.

הסולם

מאמר

כו כך הוא הקב"ה וכו': כך הוא הקב"ה, קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראהו באמת, ושומע להם. אבל מי שעושה רצונו עליו כתוב, רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם.

כז אמר ר' חלבו וכו': אר"ה אמר רב הונא, ממי אתה למד. ממשה רבינו עליו השלום. שכתוב, ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך. אמר משה, רבוננו של עולם, אין אנו צריכים למלאך, ולא לשרף, ולא לשר, איזה שינוי יהיה לנו מן האומות, להם שר, ולנו שר, אבל ונפלינו אני ועמך וגו'. ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך, הלא בלכתך עמנו, אתה ולא שר.

כח א"ר יהודה מאי וכו': אר"י, מה היתה דעתו של משה, שלא קבל את המלאך. אלא אמר משה. אני יודע בהם, בישראל, שהם (דפו"י דף כ"ד טור ג')

וישמע אברם כי נשבה אחיו חייבים ועם קשה עורף, אם הם יהיו נמסרים למלאך, וכל שכן למי שהוא מדת הדין, לא ישאר משונאי ישראל שריד ופליט.

כט דא"ר יהודה בכ"ל וכו': דאר"י, בכל מקום, הויה הוא מדת הרחמים. אמר משה, רבוננו של עולם, אתה אמרת שמצאתי חן בעיניך, ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך ילך נא אדני בקרבנו, שהוא מדת הרחמים. כי אדני שבכאן, ה"ס מלכות, כשהוא אחד עם הו"ה, ואז הוא מדת הרחמים.

ל א"ל למה. א"ל וכו': אמר לו, למה אינו רוצה מלאך. א"ל כי עם קשה עורף הוא וסלחת. ישראל הם ממאנים להקשיב, וטרחנים, כיון שחוטאים יש בידי המלאך לעשות דין, ולא לעשות סליחה ומחילה, אבל אתה רחום וחנון, היכולת והכח בך, ורחמיך רבים, וסלחת לעונינו

מדרש אך אך הנעלם ז

אָבֵל אֶתָּה רַחוּם וְתַנּוּן, הַיְכֹוֹלֶת וְהַכַּחַס בְּךָ, וְרַחֲמֶיךָ רַבִּים, וְסִלְחָתְךָ לַעֲוֹנָנוּ
וְלַחַטָּאתָנוּ וְנַחֲלָתָנוּ. מַה שְּׂאִין רִשׁוּת לְשׁוּם מִלְּאָךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן.

מְאֹמֵר פִּתְחֵי לִי פִתַּח שֶׁל תְּשׁוּבָה

א"ר שְׁמַעוֹן, רַחֲמֵנוּתוֹ שֶׁל הַקַּב"ה אֶצֶל פְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל, הֵחָד"ד פִּתְחֵי לִי,
פִּתַּח שֶׁל תְּשׁוּבָה, לְמַעַן יִתְּנֶנִּי לְכָל טוֹב שֶׁבְעוֹלָם. שְׂרָאִשִּׁי נִמְלָא טָל, זֶהוּ רֹאשׁ
הָעוֹלָם. קוֹצוֹתַי רְסִיסֵי לֵילָה, זֶהוּ קֶצֶה הָעוֹלָם. כְּלוּמֵר, רֹאשׁ הָעוֹלָם וְקֶצֶהוּ,
מִלְּאֲתֵי כָּל טוֹב בְּשִׁבְלֶךָ, וְלֹא פִתְחָתְךָ לִי בְּאוֹתוֹ זְמַן. וְלֵאחֶר כֵּן כְּשֶׁהֲצִיֵק לָהּ
מִה פְתִיב, קִמְתִּי אֲנִי לִפְתַּח לְדוּדֵי וְדוּדֵי חֶמֶק עֶבֶר נִפְשֵׁי יִצְאָה בְּדַבְּרוֹ.

דְּבַר אַחֵר, קִמְתִּי אֲנִי לִפְתַּח לְדוּדֵי, זֶה הִיא הַנְּשֻׁמָּה אֶצֶל הַגּוֹף,
בְּעוֹד * שֶׁהַנְּשֻׁמָּה בַּגּוֹף, אֵינָם רוֹצִים לְהַעֲבִיר דְּרָכֵי הַתְּשׁוּבָה. א"ר פְּנַחֵס, בְּשַׁעֲה
שֶׁהַנְּשֻׁמָּה רוֹצָה לַצֵּאת מִן הַגּוֹף, מִתְחַרְרֶטֶת לָמָּה לֹא שָׁבָה בְּתְשׁוּבָה עַד שֶׁיִּצְאָה
מִן הַגּוֹף, וְנִשְׁאַר הַגּוֹף כְּכֹלֵי אֵינן חֶפֶץ בּוֹ.

וְא"ר פְּנַחֵס, כָּל שְׂבַעֲת הַיָּמִים נִפְשׁוּ מִתְּאַבְּלֶת עֲלֵיו וְאוֹמְרֶת, קִמְתִּי אֲנִי
לִפְתַּח לְדוּדֵי. תִּדַּע לָךְ, בְּעוֹד שֶׁהַנְּשֻׁמָּה בַּגּוֹף, וְהַגּוֹף עוֹמֵד בְּכַחַת, הִיא תְּשׁוּבָה
מִעֲלִיָּתָא, וְלֹא בְּשַׁעֲתָא דְלֹא יָכִיל.

כְּדֹא"ר פְּנַחֵס, מְשַׁל לְמַה"ר, לְאָדָם הָעוֹמֵד עַל שׁוֹלְחָנוֹ, וְהִנֵּה רַעֲב וְתֹאֵב
לְאֹכּוֹל, וּבְעוֹד שֶׁהִנֵּה אוֹכֵל, עֹמֵד עֲנִי עַל הַפֶּתַח, שְׂאֵל מִמֶּנּוּ לְהֶאֱכִילוֹ, וְלֹא חֲחֹזֵר
לוֹ פָּנִים, הֲלֵךְ אוֹתוֹ הָעֲנִי בְּפִחֵי נִפְשׁוֹ.

לְאַחֵר שַׁעֲה, הַגִּישׁוֹ עוֹד לְפָנָיו לְאֹכּוֹל, הִנֵּה בְּטָנוּ מִלֵּא מְכַל, כִּינּוֹן שְׂרָאָה
שְׂאִינּוּ יָכוֹל לְאֹכּוֹל עוֹד, אָמַר תְּנוּ לוֹ לֶזֶה הָעֲנִי. הִנֵּה חֶכֶם אֶחָד עוֹמֵד עֲלָיו,

חלופי גרסאות

ח נ"א מנסיף וגו' פתחי לי פתח (מנוקאטש). ו נ"א תוכח
(קראקא). ו נ"א לא פתחה זמן לאחר כן (קראקא) נ"א
לא פתחה כ"י באותו (ווינציא).

מסורת הזהר

ת) (שיר ה) וירא קב צ"ה. א) (שם) וירא כה צ"ב.

הסולם

פתחי לי פתח של תשובה מאמר

לעונינו ולחטאתינו ונחלתנו, מה שאין רשות מה שאין רשות
לשום מלאך לעשות כן. לשום מלאך לעשות כן.

מאמר פתחי לי פתח של תשובה

א"ר שְׁמַעוֹן רַחֲמֵנוּתוֹ וְכוּ': אר"ש,
ראה רחמינו של הקב"ה לכנסת ישראל. ז"ש
פתחי לי פתח של תשובה, למען תזכי לכל
טוב שבעולם. שראשי נמלא טל, זהו ראש
העולם. קווצותי רסיסי לילה, זהו קצה
העולם, כלומר מן ראש העולם ועד קצהו
מלאתי כל טוב בשבילך, ולא פתחת לי באותו
(דפו"י דף כ"ד טור ג' * טור ד')

א"ר שְׁמַעוֹן רַחֲמֵנוּתוֹ וְכוּ': אר"ש,
ראה רחמינו של הקב"ה לכנסת ישראל. ז"ש
פתחי לי פתח של תשובה, למען תזכי לכל
טוב שבעולם. שראשי נמלא טל, זהו ראש
העולם. קווצותי רסיסי לילה, זהו קצה
העולם, כלומר מן ראש העולם ועד קצהו
מלאתי כל טוב בשבילך, ולא פתחת לי באותו
(דפו"י דף כ"ד טור ג' * טור ד')

כך

ה א"ל, שוטה, אלו זכילת לאכול לא נתת לו, עתה שאין בך כח לאכול יותר אפה נותנו לעני.

ל"ו בך הוא האדם בעוה"ז, הולך בהכליו רעב לאכול ולהרויח ממון, בא העני שהוא היצר הטוב, ושאל ממנו בבקשה שיחזור בתשובה ולעסוק בתורה, ואינו רוצה, מפני שהוא רעב יותר להרויח ממון.

ל"ז לאחר זמן תופסין אותו בקולר, בשרואה שאינו יכול להרויח יותר, אומר אחרון בתשובה. שמא יתנו לו שעה לכך, או שמא לא יתנו לו. א"ל הקב"ה, שוטה עכשיו שאינך יכול עוד להרויח יותר אפת אומר אחרון בתשובה, דאלו היית יכול להרויח עוד לא היית חונן בתשובה, בעודו כן יצאת נשמתו.

ל"ח וא"ר זריקא, רב דמן חברייה אלישע בן אבויה הוה, ולא יתבו ליה רשותא למהדר בתשובה, דנפקא הוה קלא, ואמר בשעתא דהוה מת, כל אורחין ושבילין מלעילא ומלרע יסתתמון מהוה גברא, דלא ייתי לעלמא דאתי. אריב"ל, למה לן כולי האי, וזכר את בוראך כו' עד אשר לא יבואו ימי הרעה.

מאמר ב' וישמע אברם כי נשבה אחיו

ל"ט וישמע אברם כי נשבה אחיו. רבי אבא פתח, כנגד יצר הרע כדאיתא לעיל. הוה תנינן, ביון שגפרד יצר הרע מן הגוף של צדיק לאיזה מקום הולך, למקום הרשעים, שלא יקטרגו עמו.

מ מאי משמע. דכתיב ולוט ישב בערי הפכר ויאהל עד סדם ואנשי סדם רעים ותטאים וגו', למקום רשעים ותטאים, שם אהלה לשכת. יצה"ר שם מהו עושה, חוטא בעמם, ומחטיא, עד שגשבה בעונותיו ונלכד.

חלופי גרסאות

א (קהלת יב) מקץ סו צ"א. ג (בראשית יד) לעיל אוח
בב צ"ס. ד (בראשית יג) לך לה צ"ג.
ו נ"א מוסיף דכתיב וזכור (מונקאטש). ז נ"א ל"ג הא (קראקא). ח נ"א ל"ג שם (קראקא). ט נ"א ל"ג עמם (קראקא).

מסורת הזהר

הפוסקים

מאמר
ל"ו בך הוא האדם וכו': (א"צ פירוש).

ל"ז לאחר זמן תופסין וכו': לאחר זמן תופשים אותו בסוגר, דהיינו שנחלש כחו. וכו' (א"צ פירוש). קולר הוא תרגום סוגר (יחזקאל י"ט ט').

ל"ח וא"ר זריקא, רב וכו': ואר"ז, גדול מן החברים, היה אלישע בן אבויה, ולא נתנו לו רשות לחזור בתשובה. שיצא אותו קולר, ואמר, שובו בניי שובביי חוץ מאחר (דפו"י דף כ"ד טור ד')

ונשמח

מא וְנִשְׁמַת הַצַּדִּיק מָה (הוא) [היא] עוֹשֶׂה. וַיִּשְׁמַע אֲבָרָם זו היא הַנְּשָׁמָה, כִּי נִשְׁפָּה אָחִיו, זֶה יַעֲהֲרֵהוּ. וַיִּרְקֵךְ אֶת תְּנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ, אֵלֶּיָּהֶם הַצַּדִּיקִים הַמְּחַוְּנִכִים בְּמַצּוֹת, וּבְדַרְךְ הַטּוֹב, כְּדַקְאָמֵר רַבֵּי אֲבָהוּ, פִּינּוֹן שְׂרֹאָה הַצַּדִּיק יִדְהַרְשָׁע נֶעֱזָב וְנִלְפָד בְּעֻנּוֹתָיו, הוֹלֵךְ יִלְאַחֲזוּ בוֹ, אוֹלֵי יַחְזִירָהוּ בְּתִשׁוּבָה, וּמִקְרָבוֹ וּמִלְּמִדּוֹ. הַהֲדִי, וַיִּרְדֵּף עַד דָּן, עַד עֵיקָר דִּינּוֹ רוֹדֵף לְהַצִּילוֹ מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהֶנֶם.

מב וְכֵן הוּא דֶרֶךְ הַצַּדִּיקִים, לְרִדּוֹף אַחֲרֵי הַרְשָׁעִים כִּי פָּדִי לְהַחְזִירָם לְמוֹטָב. מָה כְּתִיב בָּהוּ. וַיִּחַלֵּק עֲלֵיהֶם לִילָהּ וּגּוֹי. וְזֶהוּ נִשְׁמַת הַצַּדִּיקִים, שְׁמִיִּסְרִים וּמִבְקָשִׁים לָהֶם, כִּי שְׂאֵל זָלְכוּ בְּדַרְךְ רִשְׁעָתָם. הוּא וְעַבְדּוֹ וְכַסֵּם, הַנְּשָׁמָה וְהַצַּדִּיקִים רוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם, וּמוֹכִיחִין לָהֶם, וּמִיִּסְרִים לָהֶם.

מג וַיִּרְדְּפֵם עַד חוֹבָה, מוֹדִיעִים לָהֶם רְעָתָם, וְרוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם, עַד שְׁמַגְלִים לָהֶם רְעָתָם וְרִשְׁעָתָם, לְמַעַן יִכּוּשׁוּ מִמַּעֲשֵׂיהֶם. וְזֶהוּ וַיִּרְדְּפֵם עַד חוֹבָה. הַנְּשָׁמָה עוֹשֶׂה כָּף, וּמוֹדִיעָה לָהֶם דְּרָכָם הַרְעָה, וְזֶהוּ עַד חוֹבָה. * וְהֵאִיף כִּי הֵם הוֹלְכִים, לְשִׂמְאֵל וְלֹא לְיִמִּין.

מד מָה כְּתִיב אַחֲרֵי כֵן. וַיִּשָּׁב אֶת כָּל הַרְכָּשׁ וְגַם אֶת לוֹט. אִ"ר אֲבָהוּ, בְּעַל כְּרָתָם הֵם חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה. דְּכִתִּיב וְגַם אֶת לוֹט אָחִיו וּרְכוּשׁוֹ הִשִּׁיב. וְאַפִּילוֹ יַעֲהֲרֵהוּ, בְּעֵינֵי לֵשָׁב בְּתִשׁוּבָה. וְאִ"ר אֲבָהוּ, בֹּא וּרְאֵה כִּמָּה שְׂכָרוֹ שֶׁל אָדָם הַעוֹשֶׂה לְאַחֲרֵים לְחַזּוֹר בְּתִשׁוּבָה. מִנִּיל, מִמָּה דְכִתִּיב אַחֲרָיו, וַיִּמְלִכֵי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם.

מה תָּאֲנִי רַבֵּי חֲזִיָּא רַבָּה, בְּשַׁעָה שְׁנִשְׁמַת הַצַּדִּיק, הַמְּחַזִּיר בְּתִשׁוּבָה לְאַחֲרֵים, יוֹצֵאָה מִן הַגּוֹף, מִיכָאֵל הַשָּׁר הַגָּדוֹל הַמְּקַרֵּיב נַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים לְפָנֵי בּוֹרָאוֹ, הוּא יוֹצֵא וּמְקַדֵּים שְׁלוֹם לְנִשְׁמַתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק, שְׁנֹאֲמֵר וּמְלִכֵי צֶדֶק, זֶהוּ מִיכָאֵל רֵאשׁ שׁוֹמְרֵי שְׁעָרֵי צֶדֶק. מֶלֶךְ שָׁלֵם, זו יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה. הוֹצִיא לָחֶם וְיִין, שְׁמַקְדִים וְיוֹצֵא לְקַרְאָתוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ שְׁלוֹם בּוֹאֵךְ.

מו אִ"ר חֲזִיָּא, מִכָּאֵן לְמִדְּנֹו, כָּל הַמְּקַדֵּים וְיוֹצֵא לְקַרְאָת הַבָּא מִן הַדֶּרֶךְ,

מסורת הזהר
ה) (שם יד) שם קכה צ"א. ו) (שם) לך לו צ"ג. ז) (שם) ג נ"א וכשמת (רפוסים הראשונים). ד מוסיף נשמתו מה (קראקא). ח נ"א ליג כי (קראקא). ו נ"א רשע (קראקא). ז נ"א לאתוי (מונקאטש). ח נ"א למוטב (ווינציא). ט ברפוס קראקא חסר מן כתי עד כתי י ברפוס קראקא חסר מן חובה עד חובה והאיך. כ נ"א ליג הם (רפוסים הראשונים). ל נ"א מחזירו (קראקא). מ נ"א לאחר (רפוסים הראשונים).

מאמר ב'	הסולם	וישמע אברם כי נשבה אחיו
מא) ונשמת הצדיק מה וכו': (א"צ פירוש).	מד) מה כתיב אחרי כן וכו': (א"צ פירוש).	
מב) וכן הוא דרך הצדיקים וכו': (א"צ פירוש).	מה) תאני רבי חייא וכו': (א"צ פירוש).	
מג) וירדפם עד חובה וכו': (א"צ פירוש).	מו) א"ר חייא מכאן וכו': (א"צ פירוש).	
(דפו"י דף כ"ד טור ד' *) דף כ"ה טור א')		אלא

מדורש אך אך הנעלם

ונותן לו שלום, מעלה עליו הכתוב כאלו אכילה ושתיה הוא נותן לו. מנ"ל, מהאי קרא, דכתיב ^ט על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים. וכי צריכין ישראל ללחם ולמים, והלא המן יורד להם, שהיה טב ושפיר מפל אכילה שבועולם. **מוז** אלא מפני שלא באו להקדים להם שלום, העלה עליהם הכתוב כאלו חסרו מתנייתם. וכל המקדים שלום לחבירו, ויוצא לו לדרך, מעלה עליו הכתוב, כאלו נותן לו לאכול ולשתות. וכן א"ר חייא רבה, מיכאל ונגביאל ומלאכי השרת השומרים שערי צדק, יוצאין לקראתו ומקדימין לו שלום.

מזח והוא כהן לאל עליון, דתאני רב יוסף, בשם שכ"ג למטה, כן מיכאל השר הגדול הוא כהן למעלה, והוא מקדים ומברך לנשמה קודם, ואח"כ מברך להקב"ה. ואלמלא מקרא כתוב א"א לאומרו, שנאמר ^ט ויברכהו ויאמר ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ. אשריך שזכית לכה, ואח"כ וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידך, אלו הרשעים שזיכיתם בתשובה, ועשית את נשמתם.

מזט ויתן לו מעשר מכל, א"ר יצחק, האי קרא לא ידענו, מי נתן מעשר למי. אלא הקב"ה נותן לו מעשר. נוטל אות א' מתחת כסא הכבוד, ונותן אותה עטרה על הנשמה, שהוא אברם. ואיזו היא אות אחת. אות ה'. כפאשר נברא העולם בה, להיות צרורה בצרור החיים, ונשלמת בהשלמתו. הה"ד, ^ט ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברם, והיו המעשר שנתן לו הקדוש ברוך הוא. **נ** א"ר יהודה, ^ט מהו מכל, הוא שכינתו של מקום, דהא תנינן, א"ר ברכיה, ^ט מאי דכתיב ^ט וה' ברוך את אברם בכל, שהשרה שכינתו עמו.

נא אמר רב חסדא, אין הקב"ה עושה משפט ברשעים בעולם הבא, עד

מסורת הזהר (ח' וברים כג) בלק נג צ"ק. ט) (בראשית יד) לך פה צ"א. י) (שם) שם צ צ"ב תק"ח קטו ט"א שט"ז. כ) (שם יז) שם ק צ"ג. ל) (בראשית כד) חיי שרה לו צ"ב ז"ח נא ט"ד ש"י נב ט"א ש"ח תק"ח קטו ט"ג שמו.

הסולם מאמר כ' **מז** אלא מפני שלא וכו': (א"צ פירוש). **מזח** והוא כהן לאל עליון וכו': (א"צ פירוש). **מזט** ויתן לו מעשר מכל: א"ר יצחק, מקרא זה, אין אנו יודעים, מי נתן מעשר למי. ומשיב, אלא הקב"ה נתן לו מעשר. שלוקח אות אחת מתחת כסא הכבוד, ונותן אותה עטרה על הנשמה, שהיא אברם. ואיזו היא אות אחת. היא אות ה', שהיא המלכות, כמו שנברא העולם בה, שתהיה הנשמה צרורה בצרור החיים, ונשלמת בהשלמתה של הה'. (דפו"י דף כ"ה טור א')

חלופי גרסאות
נ נ"א ל"ג ונגביאל (קראקא). ט נ"א ל"ג מהו מכל (קראקא). ע נ"א ל"ג מר"כ (קראקא).

וישמע אברם כי נשכה אחיו
ו"ש, ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברם. והיו המעשר שנתן לו הקב"ה. כי אות ה' ה"ס המלכות שהיא אחת מעשר ספירות. וע"כ נקראת מעשר.

נ) א"ר יהודה מהו וכו': אר"י, מהו מכל. שאמר ויתן לו מעשר מכל. ומשיב, היא שכינתו של מקום. כי השכינה נקראת כל. שלמדנו א"ר ברכיה, מ"ש, וה' ברוך את אברם בכל. היינו שהשרה שכינתו, הנקראת כל, עמו.

נא) אמר רב חסדא וכו': (א"צ פירוש). ותאנא

יב מדרש אך אך הנעלים
נז וְאָרִיב"ל, שְׂבָעָה מְדוּרוֹת יֵשׁ בְּגֵיהֶנָם, בְּאֲשֶׁר נִדְוָנִין הַרְשָׁעִים לְעֵתִיד לְבֹא. וְשְׂבָעָה פְתָחִים יֵשׁ בְּגֵיהֶנָם, כַּנֶּגֶד שְׂבָעָה פְתָחִים שֵׁשׁ לְנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים לְהִכְנֵס בָּהֶם. כַּנֶּגֶד, יֵשׁ לְנַפְשׁ הַרְשָׁע שְׂבָעָה פְתָחִים לְהִכְנֵס בָּהֶם, וְאֵלּוּ הֵן: אֹפֶל, צְלָמוֹת, שְׁעָרֵי מָוֶת, בְּאֵר שַׁחַת, טֵיט הַיָּזָן, שְׂאוֹל וְאֶבְדוֹן. וְשֵׁם נִידוּנֵים שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ.
נח דָּא"ר שְׁמַעוֹן, מִשְׁפֵּט רְשָׁעִים בְּגֵיהֶנָם, שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ, וְשֵׁם יִצְפָּכָפוּ בְתִשׁוּבָה. וְנִשְׁמַתָּם שֶׁל צְדִיקִים בַּפּוּגְעִין לְפָנֵי הַקַּב"ה וּמַעְלִין אוֹתָן מִשְׂאוֹל, שֶׁהוּא הַמְדוּר הַשְּׁשִׁי, שְׁנַאֲמַר ⁹ מוֹרִיד שְׂאוֹל וַיַּעַל.
נט וּמִי שֶׁנִּכְנַס בְּמְדוּר הַתַּחְתּוֹן שֶׁהוּא אֶבְדוֹן, שׁוֹב אֵינּוּ עוֹלָה. דְּתַנְא, א"ר יְהוּדָה, אַע"פ שֶׁנִּכְנַס בְּשְׂאוֹל, עוֹלָה בְתִשׁוּבָה, שְׁנַאֲמַר ¹⁰ מִכְּטָן שְׂאוֹל שׁוֹעֲתִי שְׁמַעַתָּ קוֹלִי.
ס דָּא"ר ¹¹ הִרְמַתִּי יָדַי אֶל ה' אֶל עֲלִיּוֹן וּגּוֹ' אִם מְחוּט וּגּוֹ' א"ר אֶלְעָזָר הַקְּרָאוּיִם לָךְ, שֶׁהֵם רְשָׁעִים גְּמוּרִים, שְׁלֹא שָׁבוּ בְתִשׁוּבָה מֵעוֹלָם, בְּשִׁבּוּעָה שְׁלֹא אָקַחְתֶּם לְעוֹלָם.
סא בַּלְעָדֵי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים. א"ר תַּנְחוּם, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה חֲבִיבָה הַתּוֹרָה לְפָנֵי הַקַּב"ה, שֶׁבְשִׁבְיָלָה זוֹכָה הָאֵדָם לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְכֹל הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְאַחֵרִים, יוֹתֵר מִפּוֹלָם. בֹּא וּרְאֵה מַה כְּתִיב בְּכָאן, אִם אָקַח מִכֹּל אֲשֶׁר לָךְ, אוֹתָם הַרְשָׁעִים הַקְּרָאוּיִם לָךְ. בַּלְעָדֵי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים, חוּץ מֵאוֹתָם הַמּוֹרִים תּוֹרָה לְאַחֵרִים וּלְתִינוּקוֹת, שֶׁשָּׂכְרָם כְּפוֹל.
סב דָּא"ר יִצְחָק, הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְתִינוּקוֹת, דִּירְתוּ עִם הַשְּׂכִינָה. וְהֵינּוּ דָא"ר שְׁמַעוֹן, כִּד הוּא אֶתִי לְמַחְמֵי עוֹלִימְיָא בְּבֵי רַב, הוּוּ אָמַר, אֲזִלְנָא לְמַחְמֵי אִפִּי שְׂכִינְתָא.
סג וְאוֹמַר ¹² רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים, חוּץ מֵאוֹתָם אֲשֶׁר לְמַדּוּ לְנְעָרִים

מסורת הזהר
 9) (ש"א ב) תרומה קמה צ"ר. 3) (יונה ב) ויהי קטר
 10) (בראשית יד) יתרו ב צ"ר. 7) (שם).
 11) ג"א פוגעין אותם (קראקא). ג ג"א מוסיף אותם הראויים (קראקא). ד ג"א ואמר (קראקא).

הסולם
 מאמר ב' סיקתך פירושו עליתך. כי על, עלה נעלה, מתרגם, מיסק ניסק (במדבר י"ג ל"א).
 נז) ואריב"ל שבעה מדורות וכו': (א"צ פירוש).
 נח) דא"ר שמעון משפט וכו': (א"צ פירוש).
 נט) ומי שנכנס במדור וכו': (א"צ פירוש).
 ס) ד"א הרימותי ידי וגו': (א"צ פירוש).
 חלופי גרסאות
 וישמע אברם כי נשבה אחיו
 סא) בלעדי רק אשר וגו': (א"צ פירוש).
 סב) דא"ר יצחק המלמד וכו': שא"ר יצחק, המלמד תורה לילדים, דירתו עם השכינה, והיינו שאמר ר' שמעון, כשבא לראות הנערים בבית רבן, היה אומר, אני הולך לראות פני השכינה.
 סג) ואומר רק אשר אכלו וכו': (א"צ פירוש).
 כל
 (דפו"י דף כ"ה טור ב')

מדרש דף דף הנעלם יג

תורה, וחלק האנשים אשר הלכו אתי באותו העולם, תדע שאחזיק בהם, ולא אֶתְנֵם לָךְ, אף על פי שראויים ליענש.

סד פל כף יש לנשמת הצדיק עם מלך סדום, שהוא שרו של גיהנום, המושל על הרשעים. ועוד "אומר לו, לא אני לכדי אחזיק באלו, אלא ענר אשכול וממרא, שהם האבות, הם יקחו חלקם.

סה רבי אלעזר בר רבי שמעון פגע ביה באליהו, בדיוקנא דסבא תדא, ועלם ועיר עמיה, והוה מעבר נהרא דמיא רבא, ולא עברא להך גיסא, א"ל סבא, "ארמי אפתפאי רביי דין, ואת באידך גיסא, * ואת עבר לכוון מעברא דמיא.

סו אמר, "ולאו מארי דדרא את, ולא תיכול לאעבריינא. א"ל סבא, אי אתפסך בתרי ידי, לך וליה, ארמי יתכון לאידך גיסא בפלגות מילא.

סז א"ל, "ולעית באורייתא. א"ל אין. "א"ל ולא נקראת תושיה, שמתשת כחו של אדם. א"ל ולא נקראת אסווא, ושקוייא, שנאמר "רפאות תהי לשך ושקוי לעצמותיך. אף אנא שתי מאורייתא סגיא, כמאן דשתי מאנא דאסווא ואתיישר חילי. אעבריינן.

סח "א"ל סבא סבא, מאן רביי דין גבך. א"ל אנא מליך ליה באורייתא. א"ל, סבא סבא, חילי סגיא בעלמא דין ובעלמא דאתי, ובגיניה דרבניי דין, לא אשבוק למלאכא דגיהנום, "למינגע בך, ואנא עיילנא לך לעלמא דאתי, "בתקיף חילי דאית לי תמן.

מסורת הזהר (משלי ג) קדושים ה צ"מ.
ה נ"א אמר (קראקא). ו נ"א ועולים (רפוסים הראשונים).
ז נ"א לאעבריה (קראקא). ח נ"א רמא כתפאי (קראקא).
ט נ"א לא (קראקא). י נ"א בחר (ווינצא). כ נ"א על מה לא עלעת (קראקא). ל נ"א ליג א"ל (קראקא). מ נ"א ואיתשר (קראקא). נ ברפוס קראקא חסר מן א"ל סבא עד א"ל סבא. ס נ"א למיגע (רפוסים הראשונים). ז נ"א בתקיף (רפוסים הראשונים).

מאמר ב' הסולם וישמע אברם כי נשבה אחיו

סד כף כך יש לנשמת וכו': (א"צ פירושו).

סה רבי אלעזר ב"ר שמעון וכו': ר"א בר"ש, פגש את אליהו, שהיה בצורת זקן, ונער אחד קטן עמו. והיתה שם מעברת מי נהר גדול, דהיינו מקום שעוברים בו את הנהר, לעבור לצד הב' של הנהר. אמרתי לו, זקן, ארים את הילד הזה על כתפי, ואתך אקח בצד השני, ואעבירכם את מעברת המים.

סו אמר ולאו מארי וכו': אמר לי, וכי אינך גדול הדור, לא תוכל להעבירנו. אמרתי לו זקן זקן, אם אתפוש בשתי ידי, לך ולו, אטיל אתכם לצד הב' בחצי מלה. כלומר במשך זמן שמבטאים חצי מלה. (דפו"י דף כ"ה טור ב' * טור ג')

סז א"ל ולא נקראת אסווא, ושקוייא, שנאמר "רפאות תהי לשך ושקוי לעצמותיך. אף אנא שתי מאורייתא סגיא, כמאן דשתי מאנא דאסווא ואתיישר חילי. אעבריינן.

סח "א"ל סבא סבא, מאן רביי דין גבך. א"ל אנא מליך ליה באורייתא. א"ל, סבא סבא, חילי סגיא בעלמא דין ובעלמא דאתי, ובגיניה דרבניי דין, לא אשבוק למלאכא דגיהנום, "למינגע בך, ואנא עיילנא לך לעלמא דאתי, "בתקיף חילי דאית לי תמן.

יד מדרש אך אך הנעלים
טז א"ל, רבי ר', פ חילף סגיאה לעלמא דאתי, כחד מן שמשוי דקב"ה
 דמשמשין קדמוהי. עד דאשגח ביה, לא חזייה. אמר ש"מ דאלהו תהו, ותהו
 חדי בעוכדוי דעבד ליה.
ע ומן יומא ההוא פד תהו חמי דיוקנא דאבוי, תהו א"ל אבא אבא, אימא
 לההוא פ סבא, שפמין סגיאין מאורייתא תהו. א"ל אימא ליה סבא דקדמאי,
 סבא דפותקא. ומיד יתיישר חילף.

מאמר ששים גבורים סביב לה

עא אחר הדברים האלה הנה דבר ה' אל אברהם וגו', ר' עזריה פ פתח,
 משכני אתריך גרוצה. א"ר יצחק, פל הקורא ק"ש פתקנה על מטתו, עולה
 נשמתו לשוט בארץ החיים.

עבא א"ר א"יבו, מאי פתקנה, ת"ש, ששים אותיות ידועות יש בק"ש
 של לילה, שיהא מכויז בהם לדעת, הסוככים את פסא הכבוד, שהם ששים.
 הה"ד א ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. וקא ע' אינון. אלא עשר
 ממונים למיעבד דינא, שנאמר א אלקים נצב בעדת אל.

חלופי גרמאות

פ נ"א מילך (מתקאטש). צ נ"א א"ל (קראקא). ק בדפוס
 קראקא חסר מן סבא עד סבא. ר נ"א דפיתקא (קראקא).
 ו נ"א א"ל דאיתר חילף (קראקא). ת נ"א מוסף פתח
 בהאי קרא (קראקא). א נ"א בו (דפוסים הראשונים). ב ה"ג
 דפוס מונקאטש ובדפוסים הראשונים ל"ג מן והא עד סוף
 האות.

מסורת הזהר

ת (בראשית טו) לך מט צ"ג שם דף קטו צ"א ז"ח כו
 ט"א שט"ז. א) (שיר א) לך קו צ"א ז"ח סה ט"ב שט"ז
 כו ט"ג שכ"ב סו ט"א ש"א ט"ב של"ה ט"ג שמי"ב ט"ד
 שי"ז סח ט"א ש"ב ט"ב שי"ו. ב) (שם ג) ב"א שמב צ"ב.
 ג) (תהלים פב) וישלח פד צ"א.

הסולם

וישמע אברהם כי נשבה אחיו

סגולה על זה, שיזכיר הזקנים, שנחה עליהם
 רוחו של משה, כמ"ש ויאצל מן הרוח אשר
 עליו ויתן על שבעים איש (בהעלותך י"א).
 וע"ש בפרש"י, נטל ע"ב פתקין וכתב על
 שבעים זקן ועל שנים חלק וכו' מי שעלה
 בידו זקן נתקדש ומי שעלה בידו חלק, א"ל
 המקום לא חפץ בך. (והוא ממדרש רבה פי"ט).
 וז"ש, אימא ליה סבא דקדמאי, שיאמר
 לו, זקן של הראשונים, דהיינו של ע' זקנים,
 סבא דפיתקא, זקן שקבלו הכתב שהיה כתוב
 עליו זקן. וכשיזכיר דברים אלו, הבטיח לו
 ר"ש אביו, ומיד יתיישר חילף. שמיד יתחזק
 כחו בתורה.

מאמר ששים גבורים סביב לה

עא אחר הדברים האלה וגו': (א"צ
 פירוש).
עבא א"ר אייבו מאי וכו': א"ר
 אייבו, מהו קדיאת שמע כתקונה שאומר ר"י,
 בא

מאמר ב'

טז א"ל רבי רבי חילף וכו': אמר
 לי, רבי רבי, כחך גדול לעולם הבא, כאחד
 ממשרתיו של הקב"ה המשרתים לפניו. בעור
 שהבטתי עליו, לא ראיתיו. אמרתי, משמע,
 שהוא היה אליהו. והייתי שמח במעשים
 שעשיתי לו.

ע ומן יומא ההוא וכו': ומיום ההוא,
 כשהיה רואה צורת אביו, היה אומר לו, אבי
 אבי, אמור לאותו זקן, בטולים רבים בתורה
 היו. א"ל, אמור לו, זקן של הראשונים זקן,
 שבכתובים, ומיד יתחזק כחך.

פירוש. שר"א אמר לאביו, שיבקש
 מאליהו, שיתפלל עליו, על שיש לו הרבה
 בטול תורה. שפמין, הוא מלשון יומא דמפגרי
 ביה רבנן אמרי האידנא יומא דשפמי הוא
 (שבת קכט): שפירושו יום של פגור וביטול
 תורה. וז"ש שפמין סגיאין מאורייתא הוה,
 שהיו לו בטולים הרבה בתורה. ונתן לו אביו
 (דפויי דף כ"ה טור ג)

מדרש לך לך הנעלים מו
עב/ב ת"ר, זמנא קדא, אול רבי דוסתאי למחמי לר' אלעזר בן ערף, אדמנן ליה רבי חגי, א"ל לימא לן מר אורחא דתקנא קמיה, למאן אול. א"ל למחמי סבר אפי יומין. א"ל מאן הוא. א"ל, מאן דנחתין קמיה ורב רבי עילאי דמלכא בריך הוה.

עג א"ל, נחא ליה למר דאיזיל עמיה לאורחיה. א"ל, אי תיכול למספר סברא למאי דתשמע, זיל. ואי לא, יסטי אבתרך, וכי היכי דלא תענש. א"ל לא ליחוש מר להאי, דהא שמעית מילתא דרזא עילאה, ואסתפילית ביה, וסברית סברא.

עד א"ל ומאי היא, א"ל שמעית האי רזא דהאי פסוקא, הנה מטתו שלשלמה, היא כורסייא יקרא דמלכא דשלמא פולא דיליה. ששים גבורים סביב לה, אלין שתין רב רבין משמשין עילאין קדישין, דאינון משמשין גבי כורסא יקרא דמלכא עילאה. מגבורי ישראל, דאנון ממנן תחות שולטנא רב רבא קדישא, מיכאל אפוטרופסא דישראל. בגין דאינון תחות ידה, פלהו רב רבין אפוטרופין דישראל, הה"ד מגבורי ישראל.

חלופי גרסאות

ג נ"א סבא אנפי עתיק יומין (קראקא). ד נ"א רבבא (קראקא). ה נ"א ליג הוא (קראקא). ו נ"א סטרי (קראקא). ז נ"א ליג כי היכי דלא תענש (קראקא). ח ברפוס קראקא חסר מן דמלכא עד דמלכא. ט נ"א הוא אפוטרופא. י נוסח אחר ובגין (קראקא).

מסורת הזהר

(ד) (שיר ג) ב"א שמג צ"א.

ששים גבורים סביב לה

חכמים פעם אחת, הלך ר' דוסתאי לראות את ר' אלעזר בן ערף. נודמן לו ר' חגי. א"ל ר' חגי, יאמר לנו אדוני. הדרך המתוקן לפניו, למי הוא הולך. א"ל, לראות תואר פניו של הזקן מימים. א"ל מי הוא. א"ל, הוא, מי שיוודים לפניו השרים העליונים של המלך ברוך הוא, דהיינו ר' אלעזר בן ערף.

הפוסם

עג א"ל נחא ליה וכו': א"ל, נוח לו לאדוני, שאלך עמו לרכבו. א"ל אם תוכל להבין השכל ממה שתשמע, דהיינו שתוכל להשכיל פנימיות השמועה, לך עמיה ואם לא, סור אחריק, כדי שלא תענש. א"ל אל ידאג מר לזה. כי כבר שמעתי דבר סוד עליון, והסתכלתי בו, והבנתי השכל שבו.

עד א"ל ומאי היא וכו': א"ל ומהו הדבר ששמעת. אמר לו, שמעתי הסוד של הפסוק הזה. הנה מטתו שלשלמה, היא כסא הכבוד של המלך, שהשלוש כולו שלו. דהיינו המלכות הנקראת כסא הכבוד. ששים גבורים סביב לה. אלו הם ששים שרים משרתים עליונים

מאמר

בא ושמע, ששים אותיות ידועות יש בקריאת שמע של לילה, ויהיה מכוון בהם לדעת אותם הסובבים את כסא הכבוד, דהיינו המלאכים הסובבים את המלכות, שהם ששים. ז"ש ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. שואל. והרי ע' מלאכים הם הסובבים את המלכות (כמ"ש בזהר וירא אות רע"ה). ומשיב, אלא עשרה מלאכים הם הממונים לעשות דין. שנאמר אלקים נצב בעדת אל.

פירושו. ע' מלאכים הסובבים את המלכות הם בחינת ז"ס חג"ת נהי"מ שכל אחת כלולה מעשר. וחושב כאן אותם ששים מלאכים שהם כנגד חג"ת נהי"מ. ועשרה מלאכים שהם כנגד המלכות אינו חושב לכוון כנגדם, משום שהמלכות נקראת אלקים והיא בחינת דין, בסו"ה אלקים נצב בעדת אל בקרב אלקים ישפוט. שרומז על המלכות, שהיא דין. וסוד ששים האותיות, שבקריאת שמע, שצריכים לכוון בהן, אין הזהר מפרשן.

עב/ב ת"ר זמנא קדא וכו': שנו

(דפו"י דף כ"ה טור ג)

טז מדרש **לך לך** הנעלם

(עב) א"ל ר' דוסתאי, גאות אנת יתיר מני, למיזל למחמי סבר אפי יומין. אזלו, פד מטו לגביה וקמא לון, אמר לשמשיה זיל ואימא לון, דכוזקטיא דתלת קיימא מאי היא בלא חד.

(עג) שמע רבי דוסתאי, אסתפל בנפשיה מילתא, ויאמר לשמשא זיל ואימא ליה למר, דלאו למגנא אמר דוד, אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, דא דוד מלקא דאיהו רביעאה.

(עד) אזל שמשיה וא"ל האי מילתא. א"ל (* מומר שפיר קאמרת, אלא זיל ואימא ליה, אן געלו ביה בדוד, דאמר אבן מאסו הבונים.

(עה) א"ל לר' חגי, שמעת בהאי מילתא פתגם, א"ל תלת ענייני שמעית, חד הוא דרשא, א"ל לאו לדרשא קא אתינא קא. דעובדא דישי וכנוי שמענא, אבל עיקרא דמילתא אי שמעת, אימא.

(עו) אמר, עיקרא דמילתא אינון תרי ענייני דשמעית, חדא יהוא דאמר אבא, ביומא דאתבני בי מקדשא עבד קודשא ברין הוא טיבו סגי לדוד מלקא.

(עז) דבתר דאנדמן ליה ההוא חובא, ואע"ג דמחל ליה קב"ה, פד נפק מהאי עלמא, לא שבקוהו מלאכי עילאי למעבר תרעי ירושלים דלעילא, ונתוה יתיב אבראי.

ה'לופי גרמאות

כ נ"א כלא הוא כלא ולי"ג בלא חד (קראקא). ל נ"א אמר (דפוסים הראשונים). ט נ"א לי"ג דא דוד (קראקא). ו נ"א דאמר הוא ולי"ג אבא (קראקא). ז נ"א שבקוהו (דפוסים הראשונים).

מסורת הזהר

ה (תהלים קיח) ב"א קיב צ"א תקי"ח ק ט"א ש"ה ט"ג של"ד קט ט"ב ש"ד קי ט"א ש"ב.

וישמע אברם כי נשבה אחיו

נמצא אז הכסא בג' רגלים, ורגל הרביעית חסרה.

(עו) אז"ל שמשיה ואמר וכו': הלך המשרת ואמר לו ג' אלעזר בן ערוך. דבר זה של ר"ד. אמר לו, האמירה, יפה אתה אומר, אלא לך ואמור לו, איפוא מאסו בו בדוד. שאמר, אבן מאסו הבונים.

(עז) א"ל לר' חגי וכו': אמר ר' דוסתאי, לר' חגי, שמעת דבר בענין הזה. א"ל, ג' ענינים שמעתי, ענין אחד, הוא דרש. א"ל, לא לשמוע דרוש באתי לכאן, הספור של ישי ובניו שמעתי. (שמואל א' ט"ז) אבל עיקר הדבר, אם שמעת, אמור.

(עח) אמר עיקרא דמילתא וכו': אמר, עיקר הדבר, הם שני ענינים ששמעתי. א' הוא, שאמר אבי, ביום שנכנה בית המקדש עשה הקב"ה חסד גדול לדוד המלך.

(עט) דבתר דאנדמן ליה וכו': כי אחר שקרה לו אותו החטא, דבת שבע, ואע"פ שמחל לו

הפוס'ם

מאמר

עליונים קדושים, שהם המשרתים את כסא הכבוד של המלך העליון. מגבורי ישראל, שהם ממונים תחת הממשלה הגדולה, הקדושה של מיכאל, המגין על ישראל, ומשום שהם תחת ידיו, הם כולם שרים המגינים על ישראל. ז"ש, מגבורי ישראל.

(עב) א"ל ר' דוסתאי וכו': א"ל ר"ד, ראוי אתה יותר ממני ללכת לראות תואר פניו של הזקן מימים, דהיינו ר' אלעזר בן ערוך. הלכו כשהגיעו אצלו, וראה אותם, אמר למשרתו, לך ואמור להם, כסא של שלשה רגלים בלי אחד, מהו.

(עג) שמע ר' דוסתאי וכו': שמע ר"ד, הסתכל בעצמו בדבר, ואמר אל המשרת, לך ואמור לו לאדוננו, שלא כחנם אמר דוד, אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. שזהו דוד המלך, דהיינו המלכות, שהוא הרגל הרביעית של הכסא. ומתוך שמאסו אותו מתחילה, היה (דפו"י דף כ"ה טור ג' *) טור ד')

מדרש **לך לך** **הנעלים** **יז**

פא) וּבְיוֹמָא דַּאֲתַבְנֵי בֵּי מְקַדְשָׁא, קָרָא קב"ה לְמִיכָאֵל וּבְרַבְכָּא קְדִישָׁא, וּמַנִּי לִיהּ לְמַהוּי הוּא, וְשַׁתִּין קְדִישִׁין עֵילְאִין, אַפּוֹטְרוֹפָסִים דִּישְׂרָאֵל, אִינוּן דַּאֲסִתְרוּ כּוּרְסֵי קְדִישָׁא דִּיקְרִיָּה.

פב) וּמַנִּי לִיהּ לְמִיכָאֵל, לְמַיְעַל לְדוּד מְשִׁיחָא בְּתַרְעֵי יְרוּשָׁלַיִם דְּלַעֲלֵא, וּלְאַתְקַנָּא לִיהּ עִם "אַבְהֶתְנָא, רְתִיכָא קְדִישָׁא" עֵילְאָה, הַה"ד "עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְדוּד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ.

פג) וְאִידָךְ, עֵינָא הוּא, דְּכְתִיב בִּיהוּדָה סְבוּי, "דְּגַעְלוּי בִּיהּ" אַחוי. הַה"ד "וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת אַחִיו, וַיְדַסְרוּ לִיהּ מִגְּאוּתִיהּ. וְקב"ה לָא נִיחָא "קַמִּיהּ מְכָל בְּנוֹי דְּיַעֲקֹב לְמַהוּי שׁוּלְטָנָא דְּמַלְכוּתָא דְּעַלְמִין, אֲלָא לִיהוּדָה. הַה"ד, "לָא יְסוּר שְׁבֹט מִיהוּדָה וְכוּ' וְלוֹ יִקְהַת עַמִּים, הוּא בְּלַחוּדוּי, "וְלָא לְשָׂאָר בְּנוֹי דְּיַעֲקֹב, וְהֵינּוּ מַלְתָּא דְּהוּא אֲמַר אָבוּי.

פד) וְתוּ שְׁמַעְנָא, מֵאִי תָמָא קב"ה לְמִיחָב שׁוּלְטָנוּתָא לִיהוּדָה מְכָל שְׂאָר אַחוי. אֲלָא, אֲסַתְכָּל קב"ה בְּשִׁמְיָהּ הַגְּדוֹל דְּהוּא רְשִׁים בְּשִׁמְיָהּ דִּיהוּדָה, וּבְגִינְיָה "אַשְׁלִטְיָה עַל כָּלָא, וְשׁוּלְטָנְיָה לָא תַעְדִּי. אַתָּא ר' דּוּסְתָאִי וּנְשָׁקִיָּה בְּרִישִׁיָּה.

חלופי גרסאות

ע נ"א אבהתא (דפוסים הראשונים). פ נ"א וכתוב ולי"ג מן עלאה עד דכתוב (קראקא). צ נ"א דגעלו (דפוסים הראשונים). ק נ"א אחווי (קראקא). ר נ"א דסבירו (מונקאטש). אלא (מונקאטש). א נ"א שלטיה (קראקא). ו נ"א מוסיף ביה קמיה (קראקא). ת נ"א

מסורת הזהר

(א) (מא ה.) ז) (בראשית לח) וישב מר צ"ג. ח) (שם מט) בי"א רג צ"א צ"ג. ו) נ"א מוסיף ביה קמיה (קראקא). ת נ"א

ששים גבורים כתיב לה

פג) ואידך ענינא הוא וכו': וענין השני, הוא שכתוב ביהודה זקנו. שמאסו בו אחיו. ז"ש, וירד יהודה מאת אחיו, שהסירו אותו מגאותו. שהיה מקודם מלך עליהם, ועתה הסירו אותו ממלכותו. והקב"ה, לא נראה לפניו, מכל בניו של יעקב, שתהיה לו שליטת המלכות לעולם, אלא יהודה. ז"ש, לא יסור שבט מיהודה וגו' ולו יקהת עמים. הוא לבד, ולא שאר בניו של יעקב. והוא הדבר שהיה אומר אביו, יעקב. שאמר לא יסור שבט וגו'. ומבואר מכאן, שאבן מאסו הבונים, נאמר על יהודה זקנו של דוד שאחיו מאסוהו, והקב"ה עשהו לראש פנה.

הסולם

מאמר

לו הקב"ה, כשיצא מהעולם הזה, לא עזבוהו מלאכים העליונים לעבור שערי ירושלים שלמעלה, והיה יושב בחוץ.

פא) וביומא דאתבני בי וכו': וכיום שנבנה בית המקדש. קרא הקב"ה למיכאל השר הקדוש, ומינה אותו, שיהיה הוא וששים מלאכים קדושים עליונים, מגינים על ישראל, והם הסובכים את כסא הכבוד הקדוש.

פב) ומני ליה למיכאל וכו': ומינה את מיכאל, שיכניס את דוד המלך המשיח, בשערי ירושלים של מעלה, ולתקנו עם האבות ביחד, להיות מרכבה קדושה עליונה. ז"ש על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו ולישראל עמו. דהיינו הטובה שתקן אותו להיות רגל רביעית למרכבה הקדושה, יחד עם האבות. והנה מבואר, שמטרם שנבנה ביהמ"ק, נאמר בו אבן מאסו הבונים. וכשנבנה ביהמ"ק, היתה לראש פנה. כי נעשה לרגל רביעית של הכסא.

(דפויי דף כ"ה טור ד')

שמע

יה מדרש פך פך הנעלם
פד) שְׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר, וְנִפְקַ לְגַבְיָהוֹן, אָמַר אֶתוֹן מְאָרְיָהוֹן דְּמִתְיָבְתָא עֵילָאָה, בְּפִלְגוּתָא וְשְׁלִימְתָא אֵיתוּ גַבְאִי, וְתַחֲמוֹן וְתִיחֹן. מַה דְּלָא הָוָה גְּלִי לְעֵלְמִין, דְּכְתִיב ^ט פִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי. וְאֶתוֹן תַּחֲזוֹן וְתִיחֹן.

חלופי גרסאות
 ב נ"א פלגותא (דפוסים הראשונים). ג נ"א שלימתא (קראקא). ד נ"א תיחון ול"ג תחון (קראקא).

מסורת הזהר
 ט) (שמות לג) הקס"ז אות קיא.

ששים גבורים מביב לה
הסולם
 של המלכות מרומז בסוד הד' שבשם יהודה, כי אז היא דלה ועניה ואינה יכולה להשפיע. שאז נאמר עליה אבן מאסו הבונים. וכשנבנית בסוד מצב הב', ה"ס הד' שבשם יהודה, שאז היא מלאה כל טוב. וז"ש אסתכל קב"ה בשמיה הגדול, דהיינו השם הויה, עם הד' הרומזת על מצב הא', ועם הה' אחרונה הרומזת על מצב הב'. דהוה רשים בשמיה דיהודה, כי יהודה, הוא אותיות הויה ד' ובגיניה אשלימיה על כלל, וכו'. על הכל פירושו על כל הבחינות של האורות, הן חכמה והן חסדים. כי הכלים של מצב הא' דמלכות, נשארים במצב הב', כי בהם מקבלת אז הארת החכמה. וז"ס הד' שנשארת קבועה בשם של יהודה. כי בכלים דמצב הב', אין לקבל אלא חסדים בלבד. ונמצא שבשביל שבשם יהודה נרמזים ב' המצבים, ע"כ אשלימיה על כלל בין חכמה ובין חסדים.

וזהו שבדק אותם ר' אלעזר בן ערך, שרצה לדעת אם יש בהם ב' הבחינות של המלכות ביחד, דהיינו אם יש להם מצב הב' של המלכות, וכן גם הכלים של מצב הא'. כנ"ל. וכיון ששמע מהם הסודות של דוד המלך ושל השם יהודה אז הכיר בהם שיש בהם ב' הבחינות, וז"ש להם, פלגותא ושלימתא אייתו גבאי, הכלים דמצב הא' שעליהם נאמר אבן מאסו הבונים, מכנה אותם כאן פלגותא, שהוא לשון דחיה. והבנין של מצב הב' מכנה שלימתא, שהוא כל השלמות. ואמר, כיון שיש בכס ב' הבחינות: פלגותא ושלימותא, בואו אלי. ותחמון ותיחון מה דלא הוה גלי לעלמין דכתיב כי לא יראני האדם וחי, פירוש. כי החכמה נקראת ראייה, והיא נסתמה בחכמה סתימאה דא"א. וע"כ נאמר עליה, כי לא יראני האדם וחי. אבל החכמה המתגלה בסוד המלכות אפשר לראות. שז"ס וראית את אחורי, כי אין החכמה נגלית אלא בכלים דמצב הא' של המלכות, המתחברים במצב הב' שלה, בבחינת אחורים. כנ"ל. וע"כ נאמר עליה, וראית את אחורי וז"ש

מאמר
פד) שְׁמַע רַ' אֶלְעָזָר וְנִפְקַ וְכו': שמע ר' אלעזר בן ערך, ויצא אליהם. אמר אתם ראשי הישיבה העליונה, שידעתם הסוד של דחיה ושלמות. בואו אלי, ותראו ותחיו. שתשיגו מה שלא היה מגולה לעולם, שכתוב, כי לא יראני האדם וחי. ואתם תראו ותחיו. פלגותא פירושו דחיה, מלשון אינו אלא כמפליגה (ב"מ טז).

ביאור הדברים. כי כבר ידעת שיש ב' מצבים במלכות, (כנ"ל בפלפ"ס אות פ"ח) מצב הא' הוא כשהוא שמאל בלי ימין, שנאחזת בקו שמאל דבינה, וממצב הזה נמשכים הדינים. ואז נאמר אבן מאסו הבונים. ומצב הב', הוא אחר שנתמעטה ונבנית להיות נוקבא דז"א, דהיינו שתקבל מז"א ולא מבינה, ואז היא על שלמותה. ומצב הזה, ה"ס בנין בית המקדש. וזה שרמו ר' חגי. שדוד המלך, הרומז על מלכות העליונה, הנה מטרם שנבנה בית המקדש, שהוא מצב הב' של המלכות, לא שבקוהו מלאכי עלאי למעבר תרעי ירושלים דלעילא, כי בהיותו דבוק במצב הא' של המלכות, לא היה יכול לקבל מירושלים של מעלה, שה"ס המלכות בהיותה פכ"פ עם ז"א. והיה אז בבחינת חיצוניות המלכות. וז"ש, והוה יתיב אבראי אלא אחר שנבנה בית המקדש, שאז נתקנה המלכות במצב הב', שנבנה להיות נוקבא של ז"א, אז נמשכה ממנה כל השלמות. וז"ש וביזמא דאתבני בי מקדשא וכו', דהיינו כשנבנה מצב הב' של המלכות, שה"ס בנין בית המקדש, אז נתתקן להיות רגל רביעית של הכסא ביחד עם האבות. כי חג"ת דז"א נקראים אבות, והם ג' רגלי הכסא העליון של הבינה, ונתתקנה המלכות להיות דבוקה עמהם ומקבלת מהם, להשפיע למטה. וז"ש, ולאתקנא ליה עם אבהתנא רתיכא קדישא עלאה. ועד"ז מרומז ג"כ ביהודה, כי גם יהודה הוא מרכבה למלכות העליונה. שז"ס לא יסור שבט מיהודה. לפיכך גם בו נרמזים ב' מצבי המלכות, וז"ס ד' ה' של יהודה. שהמצב הא' (דפוי"ך כ"ה טור ד')

מדרש **לך לך** **הנעלים** **יב**

פו יתבון קמיה, אשתיק, ואינן אשתיקו. עאל לאדרונא, שמע ההוא קלא דתהו אמר, אימא י לון מה דאינן בעאן, י דנכאין אינן. עד דנחית, רמש ליליא. אכלו. עד דהוו אכלי, אשתיק, ואינן אשתיקו. פד אכלו, קמו למשכב, אמר לון אי אית מנכון, דשמע מילתא י לימא לי.

פז פתח רבי דוסתאי ואמר, אגן סברא נסבור, וטיבו למינדע, את אימא לן. אמר לון, שמעתון האי מילתא דא"ר יצחק, כל הקורא ק"ש פתקנה על מטתו, נשמתו עולה לשוט בארץ החיים. הה"ד, ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. אמרו ליה לימא מר.

פח אמר לון, בק"ש אית שתין אתותא ידעאן, עד ובשעריך. ועל כל את ואת אית סוד יקרא דמלכותא קדישא, דשליטא עילאה. ופולחניה דבר נש קמיה, עד דיקרב דעתיה, לכורסי יקרא דמלכותא קדישא.

פט ובההוא שעתא, נסיב לון מן פומיה מאריה דאפייא, די שמייה כשמא דמריה, והוא אסיק להון לעילא עם נשמותיהן דצדיקייא, קמי מדבחה יקרא דלעילא.

צ ונסבין לון, שתין מלאכין, דסתרין כורסי יקרא, כל תד וחד את תד, ומזמרין בהון כל ליליא. הה"ד, ולקח הפהן הטנא מידך והניחו לפני מזבחת ה'

מסורת זוהר **חלופי גרסאות**

(י' שיר ג) לעיל אות עבא צ"ב, כ (דברים כו). ה נ"א אלין (קראקא). ו נ"א מוסיף דאינן בעין החיים דנכאין (קראקא) ו נ"א אימא (קראקא).

מאמר **הסולם** **ששים גבורים סביב לה**

וד"ש, ותחמוזן ותיחזון, כיון שיש לכם הכלים דמצב האי של המלכות, הרי אתם יכולים לראות, דהיינו לקבל חכמה, ולחיות, מה דלא הוה גלי דעלמין, אשר חוץ מבמלכות, אין החכמה גלויה לעולם, כי חוץ ממנה, נאמר, כי לא יראני האדם וחי. ואתון תחזון ותיחזון, כי תוכלו לקבל החכמה מן המלכות, שעליה נאמר, וראית את אחוריי. ותחיו, כי לא יזיק לכם כלום.

פו יתבון קמיה אשתיק וכו': ישבו לפניו, שתקו. והם שתקו. נכנס לחדר. שמע אותו קול שהיה אומר, אמור להם כל מה שרוצים כי הם צדיקים. עד שירד משם, החשיך הלילה. אכלו. בעוד שהיו אוכלים, הוא שתק והם שתקו. אחר שאכלו, עמדו לשכב. אמר להם. אם יש אחד מכם ששמע דבר, יאמר לי. אדרון תרגום חדר הוא אדרון (שופטים ג').

פז פתח ר' דוסתאי וכו': פתח ר"ד ואמר, אגו נקבל שכל, ונטיב לדעת, אמור (דפו"י דף כ"ה טור ד')

לנו אתה. אמר להם השמעתם דבר זה שאמר ר' יצחק, כל הקורא קריאת שמע כתקונה על מטתו, נשמתו עולה לשוט בארץ החיים, שהיא המלכות. ו"ש ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. אמרו לו, יאמר אדוני.

פח אמר לון בק"ש וכו': אמר להם בקריאת שמע יש ששים אותיות ידועות עד ובשעריך. ועל כל אות ואות יש סוד כבוד המלכות הקדושה של השליט העליון. ועבודתו של אדם לפניו, צריך להיות, עד שיכוין ויקרב דעתו לכסא הכבוד של המלכות הקדושה.

פט ובההוא שעתא נסיב וכו': ובאותה שעה, לוקח אותן האותיות מפיו, שר הפנים, דהיינו המלאך מטטרון, ששמו כשם אדוני, והוא מעלה אותן למעלה עם נשמות הצדיקים, לפני המזבחה היקר של מעלה.

צ ונסבין לו שתין וכו': ולוקחים את ששים האותיות דק"ש, ששים מלאכים הסובבים את כסא הכבוד, שהוא המלכות, כל אחד ואחד מהם לוקח אות אחת, ומזמרים בהם

ב מדרש אף אף הנעלם

אלהיך. ולקח הפה, דא הוא מטטרו"ן, השג"א, אלן שתין אתותא דק"ש דליליא. **צא** "אוליף להו, נפק נשמתהון מנייהו, וקמו מה דקמו, ואיתערו. אמר חד לחד, לא גיתיב פאן, * לית אגן חזיין להאי. מאן דאיהו מלאכא עילאה, להו פהאי יקר. מאי הוה דעתייהו. חזו דמלאכיא דחזיין להו לבר, ואצטערו, עד דקמו מאי דקמו, ונשמתיה דרבי אלעזר אעבר להו, ואשתניבו.

צב חמו להווא פהנא רבא, דאתא ל לקבלא אולפניה דרבי אלעזר, ואמר, רבה קדישא, סק סק, א"ל, משכני אחריק נרוצה. א"ל, מאן אלן גבך. א"ל רב רבי דרא אינון. א"ל לית לי רשותא, דהא קב"ה אמר לי לקבלא אפך, ואנא עיילנא קמיה, הה"ד הביאני המלך חדריו. ובחיקך קדישא כל חילי דשמיא, נגילה ונשמתה יבך.

צג א"ר יצחק, פך, לכל צדיקיא, עביד קב"ה, למטטרו"ן שר הפנים, דיסלק נשמתיהו לעילא. הוא אומר סק סק, ונשמתיה "אתיב ליה ואמר, משכני אחריק נרוצה "הביאני המלך חדריו. הואיל ורעותיה "דאנא עייל "לאידרין עילאין "נגילה ונשמתה בך. הה"ד יעלוו חסידים בכבוד, דא מטטרו"ן.

מאמר שכרך הרבה מאד

צד א"ר יצחק, באותה שעה שנשמתו של אותו צדיק עולה לפני הקב"ה,

מסורת זוהר (7) שיר א) לך קו ציא זיה נא ט"ב ש"ג. (תהלים) ח נ"א מוסיף וכו' אוליף (קראקא). ט נ"א חזיין מלאכיא (קראקא). י נ"א ליג דר' אלעזר (קראקא). כ נ"א למקבל (מט) לעיל את ד צ"ג. (דפוסים הראשונים). ל נ"א ליג לית לי (קראקא). מ נ"א דהוא (קראקא). נ נ"א מוסיף בך הה"ד יעלוו חסידים בכבוד דא הוא מטטרו"ן נגילה ונשמתה בך (קראקא). ס נ"א אסיק (קראקא). ע נ"א ליג הביאני המלך חדריו (קראקא). פ נ"א אנא (קראקא). צ נוסח אחר לאורכין. (קראקא). ק נוסח אחר לא גרסינן מן נגילה עד סוף האות (קראקא).

מאמר בהם כל הלילה. ז"ש ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח ה' אלקיך. ולקח הכהן, זה הוא מטטרו"ן. הטנא הן ששים אותיות דקריאת שמע של לילה. **צא** אוליף להו נפק וכו': למד להם. יצאה נשמתם מהם, וראו מה שראו, והקיצו. אמר אחד לאחד, לא נשב כאן, אין אנו ראויים לזה. מי שהוא מלאך עליון, יהיה ביקר הזה. שואל, מה היתה דעתם שפחדו כל כך. ומשיב, ראו שהמלאכים דוחים אותם לחוץ, ונצטערו, עד שראו מה שראו, ונשמתו של ר' אלעזר בן ערך, העבירם וניצולו. **צב** חמו להווא כהנא וכו' ומפרש. ראו לאותו כהן הגדול, שהוא המלאך מיכאל, שבא לקבל תורתו של ר' אלעזר, ואמר, רבי הקדוש, עלה עלה. אמר לו, משכני, אחריק (דפוס"י דף כ"ה טור ד' *) דף כ"ו טור א')

הסולם ששים גבורים סביב א"ל נרוצה. א"ל מי הם אלו שאצלך. א"ל גדולי הדור הם. אמר לו, אין לי רשות לקבלם, כי הקב"ה אמר לי לקבל פניך, ואני אביאך לפניו. ז"ש, הביאני המלך חדריו. ובחייך, קדוש, שכל צבאות השמים נגילה ונשמתה בך. **צג** א"ר יצחק כך וכו': אר"י, כך, לכל הצדיקים עושה הקב"ה, למטטרו"ן שר הפנים, שיעלה את נשמתם למעלה. הוא אומר לנשמה, עלי עלי, והנשמה משיבה לו ואומרת, משכני אחריק נרוצה. הביאני המלך חדריו, משום שרצונו שאכנס לחדרים העליונים. נגילה ונשמתה בך, ז"ש, יעלוו חסידים בכבוד, זהו מטטרו"ן.

מאמר שכרך הרבה מאד **צד** א"ר יצחק באותה וכו': (א"צ פירושו). ד"א

מדרש **לך לך** **הנעלים** **כא**
 יעושה לו תבטחה, ומכרך לו. הה"ד אחר הדברים האלה הנה דבר ה' אל
 אברם במחנה לאמר אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד. אל
 אברם, זו היא הנשמה. במחנה, כשהוא שוכב על מטתו. ומה אומר לו, אל
 תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד.
צה ד"א במחנה, זהו שנאמר ומה ראש הקר. ונהו מטטרו"ן, המוליכו לפני בוראו.

צו ד"א א"ר תנחום, מה פתיב למעלה מן הענין, רק אשר אכלו הנערים,
 וכתיב בתריה אחר הדברים האלה הנה דבר ה' אל אברם. באותה שעה שהנשמה
 יושבת ונזונת מאתו האור של מעלה, ומתלבשת בו. דא"ר תנחום, לבוש הנשמה
 לעולם הבא, הוא אור זוהר ש'למעלה מפסא הכבוד הוא, שנאמר ו אור
 זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה. וכתיב ו הנה לך ה' לאור עולם. ולא מלאך
 ולא כסא הכבוד. ודוד אמר ה' אורי וישעי ממי אירא.

צז ואנלא הא, פי הא דא"ר יהודה, נשמתו של צדיק נישלה מאור פסא
 הכבוד, ונכנס בעוה"ז. אי זכתה ועולה למעלה, אינו דין שיתוסף לה יותר
 אור ממה שקבלה בראשונה ליפנס בעוה"ז. וממי מקבלת אותו האור, א"ר
 יהודה, אלמלא מקרא כתוב א"א לאומרו, דכתיב אל תירא אברם אנכי מגן
 לך, א אנכי ולא אחר, ולמה, בשביל ששכרך הרבה מאד.

צח ד"א שכרך הרבה מאד, יש לך שכר הרבה מאד, על שהיה לך
 בראשונה. ומתלבשת מאתו האור, והקב"ה נוטל אות א' משמו, ונותנה בראשה.
 פי הא דתנן, עתיד הקב"ה להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק לעולם הבא.
 ואיזהו, זה אות ה"א, כאשר ברא שמים וארץ, דכתיב ב'הבראש, ב'ה"א בראש.

צט הה"ד, ואל יקרא עוד את שמך אברם ונהיה שמך אברהם. להיות
 הנשמה שלימה בתכלית השלימות והטוב, הה"ד, ו עין לא ראתה אלהים
 זולתך יעשה למחכה לו.

חלופי גרסאות

ר נ"א יעשה (קראקא). ו נ"א מלמעלה (קראקא). ת נ"א
 לו (קראקא). א נ"א ליג אנכי (קראקא). ב נ"א ליג לך
 (דפוסים הראשונים).

לך ק צ"ג. ת (ישעיה טו) הקסח"ז אות טג.

מסורת הזהר

(ו) (בראשית טו) לעיל אות עא צ"ת. (ז) (שמות כד) ויקהל
 טו צ"צ. (ח) (תהלים צז) ב"א רפא צ"א. (ט) (ישעיה ס)
 קרה טו צ"ר. (י) (תהלים כז) ויחי רטו צ"ה תק"ח קטו
 ט"א שלי"ח. (יא) (בראשית טו) לעיל אות עא צ"ת.
 (יב) (בראשית ב) ב"א קצה צ"א. (יג) (שם יז)

הסולם

שכרך הרבה מאד

מאמר

צה ד"א במחנה זהו וכו': (א"צ) **צה** ד"א שכרך הרבה מאד וכו':
 (א"צ פירוש).

צו ד"א א"ר תנחום מה וכו': (א"צ) **צו** ד"א א"ר תנחום מה וכו': (א"צ
 פירוש).

צז ואנלא הא כי וכו': (א"צ פירוש). **צז** ואל יקרא עוד וכו': (א"צ
 פירוש).

צח ואל יקרא עוד וכו': (א"צ פירוש). **צח** ואל יקרא עוד וכו': (א"צ
 פירוש).

צט הה"ד ואל יקרא עוד וכו': (א"צ פירוש). **צט** הה"ד ואל יקרא עוד וכו': (א"צ
 פירוש).

כב מדרש אף אף הנעלים

מאמר השבטים מה אינו לעולם הבא

ק) רבי יהודה בן פזי, הנה ליה ההוא יאריסא, ונתנה קא מצער ליה, אתו לקמיה ר' זירא ור' אבא, אמרו ליה מאי עביד מר באריסיה. אמר להון "גברא פי גניב, מאריה דשמשא זזהר עליה זיהרא. אמרו ליה, לא לעיין מר במליה. ואמר להו, ומה אעביד והוא מצער לי. אמרו ליה, * יתפרש מר מיניה, ויתגני לך.

קא) עד דהו יתבי, אמרו ליה לאו להאי אתינא גבך, אלא לימא לן מר, השבטים בני יעקב, מה אינון לעלמא דאתי. אמר להו, קב"ה יסליק להו למתיבתא דרקיעא, וכל נשמטא דצדיק דסליק, אינון סהדין על עובדוי.

קב) הה"ד ירושלים הבנויה, זו ירושלים של מעלה. ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל, כדי להעיד על כל צדיק וצדיק מישראל. ולמה, להיות כלם מודים ומברכים לשמו. הה"ד, עדות לישראל להודות לשם ה'. וכל אחד ואחד מכיר את שלו ומשתבח ואומר, רבש"ע ראה מה הנחתי בארץ, וזהו להודות לשם ה'.

קג) והיינו דתנן, כל צדיק וצדיק יש לו מדור לפי כבודו, ולפי הראוי לו. מאן דאתי מראובן, שם מדורו עם הצדיקים מן ראובן, וכן כל שבט ושבט. ומאן דהוא גר מאוה"ע ונתגזיר, מדורו במדור של גרים. והשבטים, עומדים

חלופי גרסאות

א) תהלים (קכ) הקסח"ז אות ט.
ב) נ"א שותפא (קראקא). ד נ"א והוא (רפוסים הראשונים).
ה נ"א גנבי גניב מאריה בשמש (קראקא). ו ברפוס קראקא
חסר מן אמר להו עד אמר להו קב"ה. ז נ"א ליג סליק (קראקא). ח נ"א ברקיעא וכל נשמטתון של צדיקיא אינון סהדין (קראקא). ט נוסח אחר יש (קראקא).

מסורת הזהר

מאמר

מאמר, השבטים, מה אינון לעוה"ב

הסולם

לישיבה שברקיע, וכל נשמה של צדיק העולה, השבטים הם עדים על מעשיו.

קב) הה"ד ירושלים הבנויה וכו':
הה"ד ירושלים הבנויה, זו ירושלים של מעלה. שם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל, היינו כדי להעיד על כל צדיק וצדיק מישראל. ולמה, צדיקים להעיד. היינו כדי שיהיו כולם מודים ומברכים לשמו. ז"ש, עדות לישראל, כדי להודות לשם ה'. וכל אחד ואחד מכיר את שלו ומשתבח ואומר, רבוננו של עולם, ראה מה הנחתי בארץ. וזהו להודות לשם ה'.

קב) והיינו דתנן כל וכו': וזה שלמדנו, כל צדיק וצדיק יש לו מדור בעולם ההוא, לפי כבודו, ולפי הראוי לו. מי שבא מראובן, מדורו שם עם הצדיקים שהם מראובן, וכן כל

ק) רבי יהודה בן פזי וכו': ריב"פ היה לו אריס אחד, שהיה עובד שדותיו ונתן לו חלק מן היבול בשכרו. והיה האריס מצער אותו. באו לפניו ר' זירא ור' אבא. אמרו לו מה עושה אדוני עם אריסו. אמר להם, איש כי יגנוב, בעל השמש מאיר עליו את אורו. כלומר, אע"פ שגונב אצלי אני מטיב עמו, אמרו לו, אדוני, לא ישגיח במעשיו. אמר להם, ומה אעשה, והוא מצער אותי. אמרו לו, יפרד אדוני ממנו, וירוח לך.

קא) עד דהו יתבי וכו': בעוד שהיו יושבים, אמרו לו, לא לזה באנו אליך. אלא יאמר לנו אדוני, השבטים בני יעקב, מה הם לעולם הבא. אמר להם, הקב"ה העלה אותם (דפו"י דף כ"ו טור א' *) טור ב')

מדרש אך אך הנעלם כג
לעדים לכל צדיק וצדיק. הה"ד, ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל
להדות לשם ה'.

קד) א"ר יהודה, נשמתו של צדיק, יודעת ומפנת לעולם הבא, מה שאינו
יודע ומפיר מלאך המשרת. הה"ד, אמרו צדיק פי טוב, פי טוב ממה"ש.
וכתיב אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה.

מאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות

קה) רבי אבא פתח ואמר, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, ומין
קב"ה למעבד פורקנא לבנוי, באינון יומין דשלח קב"ה לאפקא לישראל, ואלקי
באינון מכתשין למצרים, בגיניהון דישראל.

קו) ת"ח, מה בין פורקנא דא, לפורקנא דמצרים. פורקנא דמצרים הנה,
בחד מלפא ובמלכו חד. הקא, בכל מלכין דעלמא, ובכל מלכותא דעלמא. וכדין
אתייקר קב"ה בכל עלמא, ובכל ארעא, וינדעון כלא שולטנותיה דקב"ה בכל
עלמא, ובלהו ילקון במכתשין עילאין על חד תרין, בגין די סרבון בהון בישראל.
קז) וכד ינדעון שולטנותיה דקב"ה, פמא דכתיב ויהיה ה' למלך על כל
הארץ. פדין פלהו ותנדבון בהו בישראל לקב"ה, הה"ד ויהיאו את כל אחיכם

חלופי גרסאות

י נ"א ל"ג ומכיר (קראקא). כ נ"א ומשרת (קראקא).
ל נ"א דיסרבון (דפוסים ראשונים).

מסורת הזהר

ב) (ישעיה ג) ב"א וסו צ"א. ג) (תהלים צו) צ"ז ב"א
רפא צ"א. ד) (מזכה ז) שנות מב צ"ל. ה) (זכריה יד)
ב"א עד צ"א תקיח קט ט"ד ש"כ קיט ט"א שמ"ב.
ו) (ישעיה סו) וירא קמד צ"ב.

הסולם

כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות

האלו ששלח הקב"ה להוציא את ישראל
ממצרים והכה את המצרים באלו המכות בשביל
ישראל. דחינו בחדש ניסן.

קו) ת"ח מה בין וכו': בוא וראה
מה הפרש בין גאולה זו, לגאולת מצרים.
הוא, כי גאולת מצרים היתה במלך אחד
ובמלוכה אחת. כאן, הגאולה היא מכל המלכים
שבעולם, ומכל המלוכות שבעולם. ואז יתכבד
הקב"ה בכל העולם ובכל הארץ, וידעו כולם
ממשלת הקב"ה בכל העולם, וכולם יוכו במכות
עליונות על אחת שתיים, משחטאו, משום
שסרכו לשחרר את ישראל.

קז) וכד ינדעון שולטנותיה וכו':
וכשידעו ממשלתו של הקב"ה, כמ"ש והיה
ה' למלך על כל הארץ, אז כולם ינדבו עצמם
להקב"ה

מאמר

כל שבט ושבט. ומי שהוא גר מאומות העולם
ונתגייר, מדורו, במדור של גרים. והשבטים
עומדים להיות עדים לכל צדיק וצדיק, ז"ש,
ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל
להדות לשם ה'.

קד) א"ר יהודה נשמתו וכו': אר"י,
נשמתו של הצדיק, יודעת ומכרת לעולם הבא,
ממה שאינו יודע ומכיר מלאך המשרת. ז"ש,
אמרו צדיק כי טוב. היינו, כי טוב ממלאכי
השרת. וכתוב, אור זרוע לצדיק ולישרי לב
שמחה.

מאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות

קה) רבי אבא פתח וכו': רא"פ ואמר,
כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.
עתידי הקב"ה לעשות גאולה לבנוי, כבימים
(דפו"י דף כ"ו טור ב')

כד מדרש לך לך הנעלם
מכל הגוים מנחה לה'. קדין יודמנון אֶבְהֵן בְּחֻדָּה, לְמַחְמֵי פּוֹרְקָנָא דְכְּנִיֵּיהוּ
בְּמַלְקָדְמִין. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב פִּימֵי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת יי' .

חלופי גרמאות

ח בדפוס קראקא כתוב ע"כ מצאתי ובדפויי כתבו א"ר יהודה קב"ה מזוג זוגין וכו' בזהו לך דצ"א ע"ב. ובדפוסים הראשונים של סאלוניקי שניי וקראקא שסי"ג נדפס כאן המדרש הנעלם שבפרשת אחרי מן דף מ"ו ע"ב דפוס ירושלים ד"ה ת"ח בשעתא דאתבריאוו עד דף מ"ט ע"ב אלקים זולתך.

מאמר הסולם כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות
להקב"ה בישראל. ז"ש, והביאו את כל אחיכם לראות בשמחת גאולת בניהם כמקודם. ז"ש,
מכל הגוים מנחה לה'. או יודמנו האבות כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.
(דפויי דף כ"ו טור ב')

